

Ár 2015, föstudaginn 21. ágúst, er fundur haldinn í úrskurðarnefnd um viðskipti við fjármálafyrirtæki.

Mætt eru: Haukur Guðmundsson, formaður, Geir Arnar Marelsson, Hildigunnur Hafsteinsdóttir, Jóhann Tómas Sigurðsson og Oddur Ólason.

Fyrir er tekið **mál nr. 26/2015**:

A
gegn
F

og kveðinn upp svohljóðandi

ú r s k u r ð u r :

I.

Málsmeðferð.

Málsaðilar eru A, hér eftir nefndur sóknaraðili, annars vegar og F, hér eftir nefndur varnaraðili, hins vegar.

Málið barst úrskurðarnefndinni 7. apríl 2015, með kvörtun sóknaraðila, dags. 30. mars 2015. Með tölvupósti nefndarinnar, dags. 7. apríl, var kvörtunin send varnaraðila og honum gefinn kostur á að tjá sig um hana og skýra sjónarmið sín. Svör varnaraðila bárust með bréfi dags. 4. maí 2015. Var bréfið sent sóknaraðila 13. maí 2015 með tölvupósti nefndarinnar, og honum gefinn kostur á að koma á framfæri athugasemdum sínum. Athugasemdir sóknaraðila bárust með bréfi, dags. 28. maí 2015.

Málið var tekið fyrir á fundi nefndarinnar 21. ágúst 2015.

II.

Málsatvik.

Þann 21. nóvember 2011 tók Umboðsmaður skuldara ákvörðun um að veita sóknaraðila heimild til greiðsluaðlögunar. Viku síðar var B, skipaður umsjónarmaður hans við greiðsluaðlögunina. Ein af eignum sóknaraðila er 50% eignarhlutur í landi að C. Landið er 1040 hektarar og er skráð lóðarmat kr. 1.125.000. Varnaraðili á landið að helmingshluta á móti sóknaraðila. Þannig eiga þeir landið í óskiptri sameign. Aðilar hafa reynt að komast að samkomulagi um skiptingu landsins og hafa viðræður um skiptinguna nú staðið yfir í rúmlega ár. Tillaga hefur borist frá bankanum um að jörðinni verði skipt með ákveðnum hætti. Sóknaraðili óskaði eftir gögnum til stuðnings tillögu bankans að skiptingu landsins þann 16. október 2014, en sendi hann starfsmanni bankans eftirfarandi beiðni: „*Það væri hinsvegar ágætt að fá sendar forsendur bankans fyrir tillögu bankans að landskiptum, þ.e. verðmat o.fl. og jafnframt að veittar verði upplýsingar um forsendur verðmats.*“ Varnaraðili svaraði beiðninni 9. janúar 2015 með svofelldum tölvupósti „*Við erum ekki með gögn til að senda þér vegna tillagna okkar en þær byggja á okkar mati á sanngjarni skiptingu.*“

III.

Umkvörtunarefni.

Sóknaraðili krefst þess að úrskurðarnefndin taki afstöðu til þess hvort varnaraðila sé skylt að leggja fram gögn til stuðnings skiptingu umrædds lands. Sé varnaraðila ekki skylt að leggja fram slík gögn krefst sóknaraðili þess til vara að nefndin taki afstöðu til hvort varnaraðila sé skylt að rökstyðja skiptinguna.

Sóknaraðili bendir á að samkvæmt 5. gr. samþykktar nefndarinnar þá taki hún fyrir mál þar sem fjármálafyrirtæki hafi hafnað kröfu viðskiptamanns eða ekki hafi náðst sátt innan fjögurra vikna frá því að viðskiptamaður hafi lagt málið fyrir fjármálafyrirtæki. Sóknaraðili sé viðskiptamaður varnaraðila en bankinn eigi kröfu á hendur A sem sé tryggð með veði í jörðinni. Sóknaraðili vísar til áðurgreindra samskipta við varnaraðila og jafnframt til þess að beiðnin um gögnin eða upplýsingar hafi verið ítrekuð með tölvupósti þann 12. febrúar 2015 en hvorki gögn né rökstuðningur hafi borist.

Sóknaraðili hafnar alfarið að vísa skuli málinu frá á grundvelli 3. gr. samþykktar um úrskurðarnefnd um viðskipti við fjármálafyrirtæki. Sóknaraðili skuldi varnaraðila lán sem sé tryggt með 6. veðrétti á eign, að upphaflegri fjárhæð kr. 3.000.000. Sé sóknaraðili því augljóslega viðskiptamaður bankans vegna þess. Þá hafi hann jafnframt með því að eiga í samningaviðræðum við bankans um skiptingu umrædds lands, sem báðir hafa hag af að skipta, orðið viðskiptamaður bankans. Hvað varði þau rök varnaraðila að ekki sé ljóst hvort ágreiningurinn heyri undir nefndina, sbr. 3. gr. samþykktanna, þurfi að hafa í huga að úrskurðir nefndarinnar sýni að ákvæði 3. gr. hafi verið túlkað rúmt. Vísar sóknaraðili máli sínu til stuðnings til úrskurða nefndarinnar í máli nr. 30/2011 og máli nr. 1/2014. Sóknaraðili vísar jafnframt til þess að í úrskurði nefndarinnar í máli nr. 43/2011, hafi sóknaraðili krafist skaðabóta úr hendi varnaraðila á þeim grunni að varnaraðili hefði ekki fylgt fyrirmælum hins fyrrnefnda um að selja hlutabréf á tilteknum tíma, sem leitt hefði til þess að sóknaraðili varð fyrir tjóni. Í málinu hafi varnaraðili haldið því fram að ekkert samningssamband hefði komist á og því ætti að vísa málinu frá nefndinni á grundvelli umræddrar greinar. Nefndin hafi komist að þeirri niðurstöðu að beiðni um sölu bréfanna hefði aldrei borist varnaraðila með þeim hætti sem lög kváðu á um og því hafi kröfum sóknaraðila verið hafnað. Ekki hafi verið sérstaklega fjallað um samningssamband með tilliti til 3. gr. samþykktanna en vegna þess að úrskurðarorðið kveði á um að kröfum sóknaraðila skuli hafnað, megi af því leiða að nefndin hafi ekki talið rétt að vísa málinu frá á grundvelli 3. gr. Þannig telur sóknaraðili sýnt að margir úrskurðir nefndarinnar sýni að túlka verði ákvæði 3. gr. samþykktanna rúmt.

Hvað varði kröfu varnaraðila þess efnis að þar sem krafa sóknaraðila verði ekki metin til fjár þá beri að vísa málinu frá á grundvelli b-liðar 6. gr. samþykktar nefndarinnar þá hafnar sóknaraðili henni alfarið. Krafan snúist um upplýsingar sem snúi að helstu eign sóknaraðila sem sé jörð í byggð og verði því augljóslega metin til fjár. Sóknaraðili vísar máli sínu til stuðnings til úrskurðar nefndarinnar í máli nr. 5/2013. Sóknaraðili bendir á að úrskurðarnefndin hafi í fjölda mála fallist á að fjármálafyrirtækjum beri að afhenda gögn til rökstuðnings útreikningum, sbr. fyrrnefndur úrskurður. Verði ekki séð að önnur regla eigi að gilda um gögn sem liggja til grundvallar skiptingu fjármálafyrirtækja á eignum sem þau eigi í sameign með viðskiptavinum, eins og hér hátti til.

Hvað varði kröfu varnaraðila þess efnis að málinu skuli vísað frá á þeim grundvelli að kröfur sóknaraðila séu það óskýrar að þær séu ekki tækar til úrskurðar, sbr. e-lið 6. gr. vísar sóknaraðili til úrskurðar nefndarinnar í máli nr. 7/2013. Sóknaraðili telur að niðurstaða málsins sýni að þrátt fyrir að kröfur séu óskýrar beri nefndinni þrátt fyrir það að gera sitt besta til þess að leysa úr ágreiningi. Þar fyrir utan verði ekki talið að kröfur sóknaraðila í máli þessu séu að neinu leyti óskýrar.

Hvað varði að lokum kröfu varnaraðila þess efnis að víkja skuli málinu frá á þeim grunni að engar málsástæður eða lagarök séu sett fyrir kröfunni þá er því alfarið hafnað að sú sé staðan hér. Sóknaraðili bendir á að réttur hans til gagnanna byggi á því að varnaraðila beri sem fjármálafyrirtæki ríkar skyldur gagnvart sóknaraðila sem sé

leikmaður á sviði viðskipta. Í réttarframkvæmd hafi ávallt verið gerðar strangar kröfur til banka og fjármálastofnana þegar komi að samningsgerð þeirra við einstaklinga sem ekki hafi sérstaka þekkingu á viðskiptum. Í dómi Hæstaréttar í máli nr. 3/2003 hafi þessi skylda komið skýrt fram. Niðurstaða dómsins hafi verið sú að þrátt fyrir að ekkert samkomulag hafi verið í gildi á þessum tíma um skyldu fjármálafyrirtækja til að gera greiðslumat, hefði fyrirtækið þó átt að meta getu lántaka til að greiða af láninu, vegna eðlis og stöðu þess sem sérfræðings á sviði viðskipta.

Sóknaraðili bendir á að í málinu sem hér sé til umfjöllunar sé ekki deilt um mat á greiðslugetu heldur um það hvort varnaraðili skuli leggja fram tiltekin gögn til stuðnings tillögu hans að skiptingu landsins sem aðilar eigi í óskiptri sameign. Telur sóknaraðili að vegna stöðu bankans sé honum skylt að gera það sbr. það sem að framan greini.

Loks bendir sóknaraðili á að afar ósennilegt verði að teljast að bankinn hafi ekki stuðst við einhver gögn eða mat sérfræðinga við þá vinnu að komast að því að landinu yrði skipt með þeim hætti sem fram hafi komið. Sé svo ekki sé um að ræða ansi frjállega meðferð á eignum fyrirtækisins.

IV.

Athugasemdir varnaraðila.

Varnaraðili krefst þess aðallega að kröfu sóknaraðila verði vísað frá Úrskurðarnefnd um viðskipti við fjármálafyrirtæki. Til vara krefst varnaraðili þess að kröfum sóknaraðila verði hafnað.

Kröfu sína um frávísun byggir varnaraðili í fyrsta lagi á 3. gr. samþykktar nefndarinnar. Sóknaraðili og varnaraðili eigi jörð í óskiptri sameign og hafi átt í viðræðum um skiptingu jarðarinnar. Varnaraðili telur hinsvegar ekki ljóst að þetta samband aðila, sem kvörtunin lúti að, jafngildi réttarágreiðing milli fjármálafyrirtækis og viðskiptamanns hinsvegar, enda sé sóknaraðili ekki, að þessu leyti, viðskiptamaður varnaraðila í hefðbundnum skilningi. Kröfur sóknaraðila séu einnig með öllu órökstuddar og engar málsástæður eða lagasjónarmið færð fram kröfunni til stuðnings. Varnaraðili fái því ekki séð að hvernig um réttarágreiðing gæti verið að ræða í skilningi 3. gr. samþykktar úrskurðarnefndarinnar. Í öðru lagi byggir varnaraðili frávísunarkröfu sína á því að krafa sóknaraðila verði ekki metin til fjár, sbr. b-lið 6. gr. Í þriðja lagi byggir varnaraðili kröfu sína á e-lið 6. gr. og 7. gr. samþykktar úrskurðarnefndarinnar þar sem grundvöllur kröfu sóknaraðila sé ekki upplýstur, það er að málsástæður eða lagarök hafi ekki verið sett fyrir kröfu sóknaraðila á hendur varnaraðila Málið sé því óhæft til afgreiðslu.

Varakröfu sína byggir varnaraðili á því að hann telji enga skyldu hvíla á honum að afla gagna um verðmat jarðarinnar til að afhenda sóknaraðila, en engin slík gögn séu til. Engin skylda hvíli heldur á varnaraðila til að rökstyðja skiptinguna. Engin rök hafi verið sett fram af hálfu sóknaraðila um að varnaraðila sé skylt að leggja fram gögn til stuðnings skiptingu landsins, eða rökstyðja skiptinguna, sem geri varnaraðila erfitt fyrir að verjast kröfunni. Sú staðreynd að tillögur bankans um skiptingu jarðarinnar hafi falið í sér val fyrir sóknaraðila um hvor hlutur jarðarinnar falli í hans skaut, telur varnaraðili sýni að um sanngjarna skiptingu sé að ræða og felist í því rökstuðningur í sjálfu sér.

Varnaraðili bendir á að hann hafi sýnt mikinn vilja til að ganga til samninga við sóknaraðili um raunhæfa uppskiptingu jarðarinnar og hafi bankinn bæði fundað með sóknaraðila um málið og lagt fram fjölmargar tillögur að skiptingu. Í öllum þeim tillögum sem varnaraðili hafi lagt fram hafi sóknaraðili haft val um hvor hluturinn félli til sóknaraðila og hvor hluturinn félli til varnaraðila. Það sýni fram á, að mati varnaraðila, að um mjög sanngjarnar tillögur hafi verið að ræða. Í þeim tillögum sem

settar hafi verið fram af hálfu sóknaraðila hafi hinsvegar verið skilyrt hvað félli í hlut sóknaraðila og hvað í hlut varnaraðila. Ekki hafi verið hægt að uppfylla óskir sóknaraðila um rökstuðning og gögn frá varnaraðila þar sem að engin slík gögn séu til. Þá vísar varnaraðili til þess að engin gögn til rökstuðnings tillögum sóknaraðila að skiptingu landsins hafi verið send varnaraðila.

V.

Niðurstaða.

Ágreiningur aðila lýtur að því hvort varnaraðila beri að afhenda gögn og rökstuðning fyrir tillögum sínum um skiptingu á landi sem aðilar eiga í óskiptri sameign.

Samkvæmt a-lið 2. mgr. 3. gr. samþykktanna tekur nefndin til meðferðar kvartanir sem varða réttarágreining milli fjármálafyrirtækis og viðskiptamanns, enda sé samningssamband á milli aðila. Úrskurðarnefndin telur að almennt beri að túlka hugtakið samningssamband rúmt þegar neytendur skjóta málum til nefndarinnar. Enda þótt að málið lúti að skiptingu lands sem aðilar eiga í sameign þá verði þó að líta til þess að ágreiningur þeirra lýtur ekki með nokkrum hætti að starfsemi varnaraðila sem fjármálafyrirtækis. Fæst því ekki séð að málið heyri undir nefndina.

Samkvæmt b-lið 6. gr. samþykktanna fjallar nefndin ekki um kröfu viðskiptamanns, sem ekki verður metin til fjár. Samkvæmt e-lið 6. gr. samþykktanna fjallar nefndin ekki um mál sem eru það óljós, illa upplýst eða kröfur aðila svo óskýrar að þau eru ekki tæk til úrskurðar. Hér háttar svo til að aðilar málsins freista þess að semja sín á milli um landskipti. Í þeim samningum geta báðir aðilar sett fram hugmyndir og tillögur, sem þó hafa vart sérstaka þýðingu nema að því marki sem gagnaðilinn vill fallast á þær eða vinna frekar með þær. Er aðstaðan að þessu leyti mjög ólík því þegar fjármálafyrirtæki krefst fullnustu fyrir ákveðinni en umdeildri kröfu sinni, en þá hefur verið talið að viðskiptamaður hafi af því augljósa fjárhagslega hagsmuni að kynna sér allar forsendur þeirrar fjárhæðar sem hann er krafinn um. Ekki verður fallist á það með sóknaraðila að í eldri úrskurðum nefndarinnar felist fordæmi sem stutt geti umfjöllun um þessa kröfu hans.

Af kvörtun sóknaraðila verður ekki ráðið hverjir séu hagsmunir hans af því að fá rökstuðning fyrir eða gögn um þau skipti sem varnaraðili hefur lagt til. Þá verður ekki séð að sóknaraðili hafi uppi kröfu í málinu sem metin verði til fjár, en ekki er ljóst af kröfugerð sóknaraðila hverjar séu eða gætu verið fjárhaglegar afleiðingar þess að fá frekari upplýsingar um umrædda skiptingartillögu varnaraðila.

Með vísan til framangreinds verður ekki komist hjá því að vísa kröfu sóknaraðila frá úrskurðarnefnd um viðskipti við fjármálafyrirtæki með vísan til ákvæða 6. gr. samþykktanna nefndarinnar.

Úrskurðarorð:

Kröfu sóknaraðila, A, á hendur varnaraðila, F, er vísað frá.

Reykjavík, 21. ágúst 2015

Haukur Guðmundsson

Geir Arnar Marelsson
Hildigunnur Hafsteinsdóttir

Jóhann Tómas Sigurðsson
Oddur Ólason